

مکتبۃ القلم

صراحت

۱۳۲۶

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دن باحت هفتہ لق رساله در
در سعادت ده سخنخانه ایشان

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دن باحت هفتہ لق رساله در
در سعادت ده سخنخانه ایشان

در سعادت ده سخنخانه ۰۰ پاره در

قبله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسے سنوی
۲۰ فروش فضله آنلر

در سعادت ده پوسته ایله کوندریلیرسے ولايات بدیل اخداونور.

مؤصلی : ابوالعلاء ذین المابین - ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی :
۱۱ نومبر ۳۲۴

سنه ایکی	الق آیلی
۶۰	دوسره دندہ
۸۰	ولایاده
۸۰	ملک اجنبیاده

عدد : ۳۳

۱۷ ربیع الاول ۲۲۷ پنجشنبه ۲۶ مارت ۲۲۵

ایکننجی جلد

[اجتہاد ک اطلاق و تقید و انتساب و عدم انتساب کی اقسام
عديدة سی وارد ر . صراتب اجتہاد و طبقات فقهائی کرام حقنہ آیروجہ
برمقالہ ترتیب اولونہ جقدر]

ایشته خصما طرفدن حقمزہ اشاعہ اولونان خلاف حقیقت
شیدک بری ده بواسداد دعوا سیدر . حالوکہ بھائی اجتہاد جائی بحث
وانتقاد اولہ میہ جغی بز هر وقت اعتراض ایدرز م زیرا کتاب و سنته
اتباع، مضامین شریفہ سیلہ اعتبار وجوبہ دال اولان « واتبعوا مائلن
الیکم من ربکم ولاتبعوا من دونہ اولیاء »، « واعتصموا بحبل الله جمیعاً
« فاعتبروا یا اولی الابصار » کی نصوص شرعیہ عمومات قطعیہ اولوب
حکمری بوتون اعصار اسلامیہ اہالیسنه شامل اولدیغی بیلریز .

« دین میں اسلام ک بقای احکامی اس متواتر و قطعی اولنگہ
کتاب اللہ کی خطابات عمومیہ نک باعتبار الصیغہ وقت نزولہ حاضر
بولونان و باعتبار الدلالہ مؤخرآ دائرة ہستی یہ داخل اولان کافہ مکفینہ
عام و شامل اولسندہ اشتباہ یوقدر » بیضاوی . اکر بونک خلافہ ذہابہ
کتاب منزلہ اتباع، جبل متین و حق میں اعتضام خصوصہ دال اولان
براہین بیناتک حکمری چوقدن زائل اولش ، متاخرین ایجون
یا لکن عبارات فقہا ایله استشهاد وظیفہ سی قالمش در دیہ جک اولورسہ ک

مشاریلہ تأیفانندہ تصب مذہبین بجا بنت ، غایت منصفانہ طرزہ
یہاں حقیقت ایله معرفہ دن « فتح القدیر » نام اثر مبارکہ کلری شروع ہدایہ نک
اک معتبر لندن اولوب کتاب الوکالہ یہ قدر در . قاضی زادہ نک تکملہ ایله برابر
سکر جلد اوڑیسہ اخیراً مصردہ طبع اولوندیغی علم فقہ متنسلی بجهہ ملود مردہ .
« تحریر الاصول » دہ شرحیلہ برابر طبع اولونشدر . تأیفانندہ کی مسلک مختنڈی
شہادتیلہ ارباب اجتہاد دن اولدیغی آشکار در . « ابن نجیم » روح بحر رائقدہ
اصحاب ترجیح دن اولسی تصریح ایشدر . هر حالہ مجتہد مطلفک منتب
قسمیں اولسندہ شبهہ یوقدر . رحہ اللہ سبحانہ

باب اجتہاد مسدود میدر !

مقالات سالفہ مزدہ بالاطراف ایضاً واثبات ایله دیکمز وجهہ
مسدود دکلدر و اولہ ماڑ ، خلافی ادعایہ قیام معناز و بی لزومدر .
بویوزدن مذاہب اهل سنتک برینہ ضربہ ایندرمک محال اندر محالدر .
قرن رابع و پاخامس حدودنہ انسداد و قوعنی عظمائی اهل
سنن برفرد ادعاییش دکلدر . یا لکن اجتہاد مطلق اہلیت و شرائطی
جامع ذوات ظہور ایتھیکنندن مفقودیتہ قائل بولنیورسہ بودخی
قول مجرددن عبارت قالمشدر . علی الاطلاق مجتہدین کرامک هر
عصر ده موجودتی با جملہ علمائی مذاہب نزدندہ مسلم بر حقیقت
ثابتہ در .

مقالہ آنفہ ده مثال اولہ رق ائمہ شافعیہ دن اجتہاد مطلق مرتبہ سنه
ایرن بعض ذواتی ذکر ایتمشیدک . ائمہ حنفیہ مزدہ « فتح القدیر »
و « تحریر الاصول » کی تالیفات جلیلہ صاحبی محمد کمال الدین ابن
الہمام سیواسی رحمہ اللہ کدہ اول مرتبہ بالا ترینہ وصولی متاخرین نزدندہ
بالاتفاق مسلمدر . مشاریلہ حضرت لرینک « ۸۶۱ » سنه سندہ قاهرہ ده
ارتخالی مضبوطدر . [۱]

[۱] « سیواسی » عنوانی پدر لرنن موروندر . چونکہ موی ایله سیواسہ
خلی مدت حاکمک ایتش ، و خراً قاهرہ بہ کیدہ رک اورادہ و اسکندریہ ده
قضا ایله اشتقال ایش و مخدومی محمد کان اورادہ ۷۸۸ سنه سی ایتھیکنندہ مہدیہ و ده
کلشددر .

اولاً پدرنندن بعدہ مشامیر مصروف نہ اخذ علم ایله عقایلات و شرعیات
و ادبیات ده مشر بالبان اولیشیدی .
جلال الدین سیواسی مسحومک « بقیہ » سنه ویردیکی تفصیلانہ نظر آ
نشر و تعلیم و تأییف ایله کثرت اشتغال لریلہ برابر کشف و کرامات ایله ده شنہردر .
مع هذا فن موسیقیدہ مهارتی ده قید ایشلدر .

اولوب بوندن طولایی هیچ بر فرد آخری تکفیر و تضليل حق و صلاحیتی حائز دکلدر . بلکه هر مجتهد وسع و طاقتی درجه ستدنه ابراز مساعی ایلیدیکی تقدیرده عند الله و عند الناس مصیب اولور ؛ و خطای تین ایدرسه معدور عد اولونور ، ینه اجره استحقاقی بولونور . بوکا دائیر پک چوق احادیث صحیحه وارد اولشددر .
الحاصل باب اجتہادک کشاده بولفسنده بزذره قدر تلاش ایتمیز .
بوندن طولایی مذاهب مدونه ده مقرر بولونان مسائل شرعیه منه خلل کلیه جکنه امیز . بالعكس عالم اسلامیته فوائد کلیه تأمین ایده جکنه امید وارز .

اوت ! بوکون بیکلر جه مجتهد برآرایه کاسه مذاهب اربعه جه بالاجماع قبول ایدلش بولونان برمسئله دی تغیر و تبدیل ایده مزلر .
بالکنز مسائل خلافیه ده ناسه ارفق اولانلری ترجیح صلاحیتی حائز اولورلر ، برده بروجه صراحت مذکور اولیان احکامی قیاس ایله اورته ده قویه بیلیرکه بونلر ذاتاً عین مطلوبیزدر .

نصل که من القدم ظهور ایدن ارباب اجتہاده بوندن باشه تائیر کوستره ^۴مشلدر .

بوحالده حیب فاضلک بیوردینی کی باب اجتہادک دعوای انسدادیه قیام محض انتشار شریفک احتیاجات متوعیه عدم کفایه سنب ایهام و برچوق امور تجارتك پسمانده قالسی کی نتایج مضره دی الترام دیمک اوله جنی وارسته اعلامدر . بوایسه آچیدن آچیقه دوراستبداده طرفدار اولانلرک کار مردودیدر . شریعت محمدیه دوستلک دکل .

مناسنی : اسماعیل مدقی

حمد

سچاک ب فرانسیس

سوره حجرات آیت - ۱۲

«بَا اِبْرَاهِيمَ اَمْنُوا اِبْنَتُرَا كَتِيرًا مِّنَ الظَّهِيرَةِ اَمْ اِنْدَمْنُوا وَلَا يَقْبَلُ بَعْضُكُمْ بِعَضًا اِبْعَبَ اَمْدَكْ اَمْ بِأَكْلِ لَحْمِ اَمْبَيْهِ مِنْتَأْ ذِكْرِ لَهْتُرِهِ وَاتَّقُرَا اللَّهَ اَمَّهُ اللَّهَ نُوَابَ رَهِيمَ»

ای ایمان ایدنلر ظنک بر چوقندن اجتناب اوژره اولک [بعض کشیل الوقوع ظنلر وارد ، آنلردن حذر ایدک وطن خصوصنده غایشه احتیاط ایدوب بر ظنک نه قیل ظنلردن اولدینی تین ایتمدکه صاقین اوظه اتباع ایتیک] . بعض ظن اندر [بعض ظنلر واردکه کنادر ، اکا اتباع ایدن مستحق عقاب اولور . بو قیل ظنلر کشیل الوقودر . مؤمنینه ظن سوء بو قیل ظنوندندر] و تجسس ایتیک [بو اطن اموری تحری ایله میک ، عورات و معایب مسلمینی تبع ایله آنلرک ستر ایلکلری احوالی کشفه جالشمیک ، بری بریکزیک عیوبی آر اشیدرمیک] و بری بریکزی غیبت ایله میک [بری بریکزی غیابنده مساوی ایله ذکر ایتیک ، ارقه کزدن بری بریکزی چکشیدرمیک] .

حمومات مذکوره دی خود بخود تخصیصه اجتسار ، ظواهر نصوصه تمکدن . بیله اعراض واستکبار ایتش اولورز . بویله بر کریوه دیه صایق تسویلات شیطانیه قابل مق دیمک اوله جنی بدیداردر .

بوحالده بوتون احادیث رسولی وقوانین مقررة اصولی ده مهجور ایدرک علی العینی وادی ، تقليیده قالمق اقتضا ایدر . بونک نه قدر بوبیوک غفلت ، نه عیان قصور همت اوله جنی تقدیر ایتمز دکاز ، علمای راسخینمز هیچ بر دورده بومسلک باطنه ذاذهب اولامشلر ، علی الدوام مدونات تفسیر وحدیتی باکل اهتمام تدریس و مطلعه ایله اشتغالده بولنمشلدر .

بو اشتغالدن مقصد اصلی احکام الهیه وقوف و اطلاع اولسنه حصر اوقات ایدلزدی . بو حقائق قطعیتنه اصلا شبهه یوقدرو اوله ماز . فقط بوندن طولایی مذاهب اهل سنته خلال طریانی قابل دکلدر . زیرا مأخذ احکام اولان آیات و احادیث ایکی قسمه منقسمدر :

(قسم اول) ظواهر نصوص و محکمات کتابدرکه بونلرک هر مکلف اوژرینه بحث قاطعه و بینه واخهددر . بو باده مجتهد و مستدل و مقلد آرمه لرنده بزرگ تصور اولونه ماز . بو قسمک حیتی انکار باعث اکفار اوله جنی آزاده تذکاردر . بوتون علمای امت و فقهای هات رد نصوصک کفر صریع اولسنه اجماع ایتمشلدر . بناءً علیه دنیاده یوز بیک مجتهد بولونسنه بونلرک خارجه چیقامازلر . «احکام اسلامیه و اجتہاد» عنوانی اولان مقالات سالفه مزده افاده اولوندینی اوژره احکام اسلامیه نک اس الاساس اوله جنی طافی قرآن کریم ویا احادیث صحیحه ده بروجه صراحت مذکور واجماع امت ایله ثابتدر . بونوع حکملرده هر مسلم هانکی مذهب و طریقه سالک اولورسه اولسون طوغرون طوغر ویه کتاب و سنته متابعه مأموردر . بونلرک اجتہاد جهت تعلقلری یوقدر . «اما ظاهر کتاب و سنته ثابت اولیان حکم ، اجماع طریقیه ده بیلنیمه جنک اولورسه اول وقت اهل وارباب اولانلر اجتہاد و اعتبار ، مسکوت عنی - علت مطرده ایله - منطق بھه الحق ویا طریق آخر ایله استنباط واجب اولور . تقليیده مضططر قالانلرکده اونلر مراجعته تعلم ایتمه لری اقتضا ایدر »

(قسم ثانی) علم اصوله «خفی و مشکل و محمل» تسمیه قلننان اقسام نظم ایله تخصیص احتماله معروض اولان صیغ عموم و اطلاق و تقید ویا جهت اخری ایله متعارض بولونان دلائل شرعیه درکه بونلر ایله استدلال ارباب فقه و اجتہاد واصحاب نظر و استنباط اولانلرک خصائص عالیه سندندر .

زیرا خفی ایله مشکلک ایضاھی ، محمل حقنده قولاً و یاغلاً وارد اولان بیانات شارعک تعیینی ، كذلك عامک تخصیصی و مطابق تقیدی . تعارضک دنی حقنده معتبر اولان شرائط تدقیق ولدی الایجاب بطريق - القیاس فروعک اصوله الحقی احکامه دائیر بوتون آیات و احادیثی احاطه ایله برابر قواعد مقررة اصولیه تطبیقاتده احرار ازملکه کامله دیه وابسته در . بعض رحمت عد اولونان اختلافات مذاهب ایشته هپ بونقطه دیه دائیر